

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Meetkundige Dienst

Vegetatiekartering Griend

VEGETATIEKARTERING GRIEND

Toelichting bij de vegetatiekaart Griend
op basis van false-colour luchtfoto's 1991
en veldgegevens 1992

MDLKM-R-9334

Rijkswaterstaat, Meetkundige Dienst

J.A.M. Janssen

Delft, december 1993

COLOFON

Uitgave:

Rijkswaterstaat, Meetkundige Dienst, afd. Geografische Milieu
Informatie (GMI)

Opdrachtgever:

Rijkswaterstaat, Directie Friesland
contactpersoon: Drs. J.H.B.W. Elgershuizen

Kartering en rapportage:

Drs. J.A.M. Janssen

Druk:

Rijkswaterstaat, Meetkundige Dienst, afd. Grafische Technieken

Luchtfotografie:

KLM Aerocarto b.v., 's-Gravenhage

INHOUD

DANKWOORD	4
1. INLEIDING	5
2. WERKWIJZE	6
3. BESCHRIJVING VEGETATIETYPEN	7
4. LITERATUURLIJST	11
Bijlage 1 Methode. Procedure en methodiek voor de vegetatie- kartering (los bijgevoegd)	
Bijlage 2 Vegetatiekaart Griend op basis van false-colour luchtfoto's uit 1991 (los bijgevoegd)	
Bijlage 3 Legenda bij de vegetatiekaart Griend (los bijge- voegd)	
Bijlage 4 Opnamentabel (los bijgevoegd)	
Bijlage 5 Opnamepuntenkaart	
Bijlage 6 Soortenlijst	

DANKWOORD

Deze vegetatiekartering kwam tot stand, dankzij veldwerk medewerking van H. Koppejan en A.M. de Meulmeester, dankzij vegetatiekundige adviezen van drs. K.S. Dijkema en Prof. dr. V. Westhoff en dankzij mossendeterminaties door drs. B. Kruijsen.

Zij worden hiervoor allen hartelijk bedankt !

1. INLEIDING

In 1991 werd door de Directie Friesland van Rijkswaterstaat aan de Meetkundige Dienst de opdracht verstrekt om een vegetatie-kartering uit te voeren van het eiland Griend in de westelijke Waddenzee. De kartering vond plaats in het kader van VEGWAD, het monitoringsprogramma van kweldervegetatie. Direkte aanleiding voor de kartering was de aanleg van een 2,5 km lange beschermende zanddijk aan het eiland in 1988, ten dele gefinancierd door Rijkswaterstaat, en de daaruit voortvloeiende vraag naar de effecten van die ingreep op de vegetatie van Griend.

In hoofdstuk 2 wordt in het kort de werkwijze besproken. Een uitvoerige beschrijving van de gehanteerde methode wordt in bijlage 1 gegeven.

In bijlage 2 is het resultaat van de vegetatiekartering van Griend weergegeven. De legenda bij deze kaart is weergegeven in bijlage 3.

In hoofdstuk 3 wordt een korte omschrijving van de aangetroffen vegetatietypes gegeven, waarbij de voornaamste vindplaatsen en plantensociologische referenties zijn aangegeven. De opnamegegevens zijn bijgevoegd in bijlage 4.

Tenslotte is een opnamepuntenkaartje (bijlage 5) en een lijst van tijdens het veldwerk aangetroffen plantesoorten (Bijlage 6) opgenomen.

2. WERKWIJZE

De kartering is uitgevoerd volgens de Toegepaste Landschapsgeleide Methode (bijlage 1). Met behulp van false colour luchtfoto's (schaal 1:5000, vliegdatum 6 juni 1991) is het gebied in vegetatiekundige eenheden ingedeeld. De eenheden zijn beschreven middels een lokale vegetatietynologie die verkregen is met behulp van vegetatie-opnamen in het veld (opnameperiode 14 t/m 18 augustus 1992).

Het resultaat is gepresenteerd in een vegetatiekaart en een matrixlegenda. In de legenda zijn de verschillende legenda-eenheden linksboven (verticaal) weergegeven en de aangetroffen vegetatietypon centraal (horizontaal). In het bovengedeelte van de legenda is in de matrix aangegeven in welk percentage (van het oppervlak) de verschillende vegetatietypon in de legenda-eenheden voorkomen. In de onderste helft van de legenda zijn de verschillende vegetatietypon nader toegelicht door middel van een synoptische tabel van de vegetatie-opnamen.

3. BESCHRIJVING VEGETATIETYPEN

- 1.1. Kortarige zeekraal (*Salicornia europaea s.s*) - Schorrekruid (*Suaeda maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 5%
Plantensociologische referentie:
Salicornietum dolichostachyae (Westhoff & Den Held, 1975)
Qi (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op zandstrand aan wadkant
- 1.2. Langarige zeekraal (*Salicornia procumbens*) - Kortarige zeekraal (*Salicornia europaea s.s*) type
Gemiddelde totale bedekking: 15%
Plantensociologische referentie:
Salicornietum dolichostachyae (Westhoff & Den Held, 1975)
Q (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op zandige pionierkwelder
- 1.3. Langarige zeekraal (*Salicornia procumbens*) type
Gemiddelde totale bedekking: 65%
Plantensociologische referentie:
Salicornietum dolichostachyae (Westhoff & Den Held, 1975)
Q (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op slibrijke geulranden
- 2.1. Engels slijkgras (*Spartina townsendii*) type
Gemiddelde totale bedekking: 100%
Plantensociologische referentie:
Spartinetum anglicae (Westhoff & Den Held, 1975)
S (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op lage kwelder, deels voormalige aanplant
- 3.1. Kortarige zeekraal (*Salicornia europaea s.s*) - Gewoon kweldergras (*Puccinellia maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 50%
Plantensociologische referentie:
Puccinellietum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
P (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op zandige delen van lage kwelder
- 3.2. Gerande schijnspurrie (*Spergularia maritima*) - Gewoon kweldergras (*Puccinellia maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 75%
Plantensociologische referentie:
Puccinellietum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
P (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op zandige, opgehoogde delen van lage kwelder
- 3.3. Gewoon kweldergras (*Puccinellia maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 95%
Plantensociologische referentie:
Puccinellietum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
Pp (Dijkema & Bossinade, 1991)

Voorkomen: op zandige, deels opgehoogde delen van lage kwelder

- 3.4. Zulte (*Aster tripolium*) - Gewoon kweldergras (*Puccinellia maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 100%
Plantensociologische referentie:
Puccinellietum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
Pas (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op voedselrijke delen (vloedmerk, slibrijk) van lage kwelder
- 4.1. Gewone zoutmelde (*Atriplex portulacoides*) type
Gemiddelde totale bedekking: 100%
Plantensociologische referentie:
Halimionetum portulacoidis (Westhoff & Den Held, 1975)
H (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op oeverwallen van lage kwelder
- 5.1. Schorrekruid (*Suaeda maritima*) type
Gemiddelde totale bedekking: 90%
Plantensociologische referentie:
Suaedetum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
U (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: in centrale, slibrijke kom van de lage kwelder
- 5.2. Schorrekruid (*Suaeda maritima*) - Strandmelde (*Atriplex littoralis*) type
Gemiddelde totale bedekking: 85%
Plantensociologische referentie:
Overgang *Suaedetum maritimae* en *Atriplicetum littoralis* (Westhoff & Den Held, 1975)
U (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op vloedmerkafzettingen en nestplekken op lage kwelder
- 6.1. Gewoon kweldergras (*Puccinellia maritima*) - Biestarwe (*Elymus farctus*) type
Gemiddelde totale bedekking: 55%
Plantensociologische referentie:
Overgang *Puccinellietum maritimae* en *Agropyretum boreoatlanticum* (Westhoff & Den Held, 1975)
P (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op overgang van nieuwe zanddijk naar lage delen kwelder
- 7.1. Rode ogentroost (*Odontites vernus*) - Fioringras (*Agrostis stolonifera*) type
Gemiddelde totale bedekking: 85%
Plantensociologische referentie:
Agrostio-Trifolietum fragiferi (Sykora, 1982)
Rg (Dijkema & Bossinade, 1991)
Voorkomen: op afgesnoerde strandvlakte

- 8.1. Heen (*Scirpus maritimus*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 90%
 Plantensociologische referentie:
Halo-Scirpetum maritimi (Westhoff & Den Held, 1975)
 Bi (Dijkema & Bossinade, 1991)
 Voorkomen: kwelplek op afgesnoerde strandvlakte
- 9.1. Riet (*Phragmites australis*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 95%
 Plantensociologische referentie:
Halo-Scirpetum maritimi (Westhoff & Den Held, 1975)
 B (Dijkema & Bossinade, 1991)
 Voorkomen: aan voet strandwal, binnen bereik zoetwater
- 10.1 Zeealsem (*Artemisia maritima*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 100%
 Plantensociologische referentie:
Artemisietum maritimae (Westhoff & Den Held, 1975)
 Ft (Dijkema & Bossinade, 1991)
 Voorkomen: op nestplekken en op oeverwallen op kwelder
- 11.1. Strandkweek (*Elymus athericus*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 100%
 Plantensociologische referentie:
Atriplici-Agropyretum pungentis (Westhoff & Den Held, 1975)
 Fex (Dijkema & Bossinade, 1991)
 Voorkomen: op oude strandwal, op overgang van oude strandwal naar kwelder en op hoogste delen van oeverwallen op kwelder
- 12.1 Reukloze kamille (*Matricaria maritima*) - Zeealsem (*Artemisia maritima*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 75%
 Plantensociologische referentie:
 Overgang *Atriplici-Agropyretum pungentis* en *Artemisietum maritimae* (Westhoff & Den Held, 1975)
 Ux (Dijkema & Bossinade, 1991)
 Voorkomen: op nestplekken op overgang kwelder / oude strandwal
- 13.1 Rood Zwenkgras (*Festuca rubra*) - Biestarwe (*Elymus farctus*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 85%
 Voornamelijk ingezaaide en aangeplante begroeiing
 Voorkomen: op laagste delen van nieuwe zanddijk
- 13.2 Rood Zwenkgras (*Festuca rubra*) - Zandhaver (*Leymus arenaria*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 75%
 Voornamelijk ingezaaide en aangeplante begroeiing
 Voorkomen: op middelste delen van nieuwe zanddijk

- 13.3 Rood Zwenkgras (*Festuca rubra*) - Helm (*Ammophila arenaria*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 75%
 Voornamelijk ingezaaide en aangeplante begroeiing
 Voorkomen: op hoogste delen van nieuwe zanddijk
- 14.1 Helm (*Ammophila arenaria*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 65%
 Plantensociologische referentie:
Elymo-Ammophiletum typicum (Westhoff & Den Held, 1975)
 Voorkomen: aan (overstoven) noordkant van nieuwe zanddijk
- 15.1 Biestarwe (*Elymus farctus*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 65%
 Plantensociologische referentie:
Agropyretum boreo-atlanticum (Westhoff & Den Held, 1975)¹
 Voorkomen: op primaire duintjes op noordelijk strand en aan zuidzijde van oude strandwal
- 15.2 Melganzevoet (*Chenopodium album*) - Biestarwegras (*Elymus farctus*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 15%
 Plantensociologische referentie:
 Combinatie van *Atriplicetum littoralis*, *Cakiletum maritimae* en *Agropyretum boreo-atlanticum* (Westhoff & Den Held, 1975)
 Voorkomen: op noordelijk strand
- 16.1 Zandhaver (*Leymus arenaria*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 90%
 Plantensociologische referentie:
Elymo-Ammophiletum typicum (Westhoff & Den Held, 1975)
 Vanwege nitrofiële karakter van dit type ook affiniteit met: *Potentillo-Elymetum arenariae* (Tüxen, 1966)
 Voorkomen: op hoge delen oude strandwal
- 16.2 Kweek (*Elymus repens*) type
 Gemiddelde totale bedekking: 95%
 Plantensociologische referentie:
Chenopodietaea (Westhoff & Den Held, 1975)
 Voorkomen: op nestplekken op hoge delen oude strandwal

---

¹ Aan de zuidhoorn van de oude strandwal wordt ook een vegetatie met *Honkenya peploides* (Zeepostelein) aangetroffen in het Biestarwe type. Deze vegetatie kan gerekend worden tot het *Honkenyetum peploides* (Westhoff & Den Held, 1975). Deze, qua oppervlakte relatief kleine delen, zijn niet apart bemonsterd of gekarteerd.

4. LITERATUURLIJST

Dijkema, K.S. & J. Bossinade (1990)
Vegetatieclassificatie van Waddenzee kwelders volgens een vast
typenstelsel.
Rijksinstituut voor Natuurbeheer, intern rapport 90/15.

Meyden, R. van der (1990)
Heukels' Flora van Nederland, 21e druk.
Wolters-Noordhoff, Groningen.

Sykora, K.V. (1982)
Syntaxonomy and synecology of the Lolio-Potentillion Tüxen
1947 in the Netherlands.
Acta Bot. Neerl. 31 (1/2), 65-95.

Tüxen, R. (1966)
Über nitrophile Elymus-gesellschaften an Nordeuropäischen,
Nordjapanischen und Nordamerikanischen Küsten.
Annales Botanici Fennici, 3, 358-367.

Westhoff, V. & A.J. den Held (1975)
Plantengemeenschappen in Nederland.
Thieme, Zutphen; tweede oplage.

Westhoff, V. & M. F. van Oosten (1991)
De plantengroei van de waddeneilanden.
Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische
Vereniging.

Vegetatiekaart Griend

Op basis van false-colour luchtfoto's uit 1991

0 250 m

GRIEND
Opnamepuntenkaart

Bijlage 6. Soortenlijst

hogere planten

Achillea millefolium
Agrostis capillaris
Agrostis stolonifera
Ammophila arenaria
Artemisia maritima
Aster tripolium
Atriplex littoralis
Atriplex portulacoides
Atriplex prostrata
Brassica oleracea
Cakile maritima
Capsella bursa-pastoris
Centaurium littorale
Cerastium fontanum ssp. vulgare
Cerastium semidecandrum
Chenopodium album
Chenopodium rubrum
Cirsium arvense
Cirsium vulgare
Convolvulus arvensis
Dactylis glomerata
Elymus athericus
Elymus farctus
Elymus repens
Erigeron canadensis
Euphorbia paralias
Festuca rubra
Geranium molle
Glaux maritima
Helianthus annuus
Honckenya peploides
Juncus bufonius
Juncus gerardi
Leontodon saxatilis
Lepidium ruderales
Leymus arenarius
Limonium vulgare
Linaria vulgaris
Lolium perenne
Lotus corniculatus
Lycopus europaeus
Matricaria maritima
Mentha aquatica
Odontites vernus
Oenothera biennis
Phragmites australis
Plantago coronopus
Plantago major
Plantago maritima

Poa annua
Poa pratensis
Polygonum aviculare
Polygonum persicaria
Potentilla anserina
Puccinellia distans ssp. *distans*
Puccinellia maritima
Rosa rugosa
Rumex crispus
Salicornia europaea s.s
Salicornia procumbens
Salsola kali ssp. *kali*
Scirpus maritimus
Sedum acre
Senecio sylvaticus
Senecio vulgaris
Sisymbrium officinale
Solanum nigrum
Sonchus arvensis var. *maritimus*
Sonchus oleraceus
Spartina townsendii
Spergularia maritima
Spergularia salina
Stachys palustris
Stellaria media
Suaeda maritima
Taraxacum officinale
Trifolium arvense
Triglochin maritima

mossen

Bryum spec.
Ceratodon purpureus
Funaria hygrometrica
Pottia heimii